

8. Mind-set

Carol Dweck har udviklet en teori om motivation, der kaldes mind-set-teorien. Mind-set refererer i denne sammenhæng til de grundlæggende forestillinger om intelligens, som præger elever: Hvad er intelligens, hvordan fungerer den, og hvordan betragter elever deres egne evner og udviklingsmuligheder? Intelligens er et meget bredt og også kontroversielt begreb, som ikke behandles udtømmende i denne sammenhæng. Her skal vi kun se på Dwecks forskningsresultater, som viser, at elevers »selvteori«, dvs. den måde de tænker om deres egne intellektuelle evner, har konsekvenser for deres motivation på en lang række områder (Dweck 2000, Dweck & Master 2009).

Fikseret mind-set	Udviklingsorienteret mind-set
Man er født med en bestemt intelligens	Man kan udvikle sin intelligens
Man er enten god eller dårlig til et fag	Man kan blive bedre til alle fag
Det vigtigste for mig er at vise de andre, at jeg er dygtig	Det vigtigste for mig er at lære mere
Fejl beviser, at jeg er dum	Fejl betyder, der er noget, jeg skal arbejde mere med
Hvis jeg skal anstrenge mig, må det være, fordi jeg ikke er god nok	Hvis jeg skal anstrenge mig, må det betyde, at jeg lærer noget
Hvis man ikke forstår det med det samme, kan man ikke lære det	Det kræver arbejde og gradvis læring at forstå tingene
Jeg sammenligner mig med de andre	Jeg sammenligner mig med mine egne tidligere resultater
Jeg vil helst undgå at blive udfordret for meget	Jeg lærer mest, når jeg bliver udfordret
Hvis jeg klarer mig dårligt, er det fordi, jeg ikke er god nok	Hvis jeg klarer mig dårligt, er det fordi, jeg har grebet opgaven forkert an eller ikke gjort nok
Det gælder om at skjule mine faglige problemer, så de andre ikke opdager, hvor dum jeg er	Det gælder om at få hjælp til faglige problemer, så jeg kan løse dem

Dweck har i sin forskning identificeret to grundlæggende forskellige måder at forstå intelligens på: Den ene kalder hun *det fikserede mind-set*. I denne forståelse er intelligens en fast, uforanderlig størrelse,

som man enten har meget eller lidt af. Nogle har fra fødslen været heldige i livets store lotteri, mens andre har trukket det korte strå. Den anden er det *udviklingsorienterede mind-set*, som betyder, at man betragter intelligens som noget, der kan udvikles: Hvis man bruger sin hjerne og sine evner, vokser de, så der er ikke tale om et givet vilkår. Intellektuelle evner er noget, der kan udvikles og øges af alle, hvis man anstrenger sig. De to forskellige tanke sæt manifesterer sig som »indre stemmer«, der farver den måde, man går til skolearbejdet på.

Forskningen giver også et bud på, hvor disse væsensforskellige forestillinger kommer fra: Der er den feedback, elever får af forældre og lærere, der gradvist former deres måde at opfatte deres egne evner og potentialer. Hvis man hovedsageligt er blevet mødt med udsagn som: »I vores familie kan vi ikke finde ud af matematik – du lærer det heller aldrig« eller »Den her dårlige opgave viser jo, at du ikke har evner for grammatik«, er det nærliggende at forstå sine evner som en statisk og fikseret tilstand. Lærere kan også påvirke hinanden til negative fikserede opfattelser af elever ved at skabe fortællinger om klasser (»Z-klassen er helt umulig«) eller om enkeltelever (»Han/hun bliver aldrig god«), som gives videre som negative forventninger fra lærer til lærer.

Hvis elever omvendt er blevet mødt med feedback, der siger: »Matematik er svært, men selvfølgelig kan du lære det« eller »Jeg kan se, du ikke har forstået det her grammatiske problem endnu, men det kommer du til«, er det lettere at se læring som en proces og evner som noget, man kan udvikle. Dermed bliver det lille ord *endnu* meget vigtigt.

Det er således afgørende, hvilket mind-set lærere selv har, for lærere med et udviklingsorienteret mind-set er bedre i stand til at hjælpe deres elever til at udvikle sig fagligt, fordi de giver en mere konstruktiv feedback. Hvis man som lærer har et fikseret mind-set, kan man derimod have mentale barrierer for sine elevers udviklingsmuligheder og fikse sine forventninger til dem.